

Barne-, likestillings-
og inkluderingsdepartementet
postmottak@bld.dep.no

Vår ref. #164686/1

Deres ref. 201000615

Oslo, 01.09. 2010

NOU 2009:22: Bedre samordning av tjenester for barn og unge – Redd Barnas høringsuttalelse

Det vises til departementenes høringsbrev der det bes om høringsinstansenes vurderinger av forslagene fra Flatøutvalget om bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge.

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for samfunnsendringer gjennom å styrke holdninger, kunnskap og strukturer for gjennomføring og overvåking av barns rettigheter i medhold av FNs barnekonvensjon. Vi arbeider for å styrke barns rettigheter i Norge og overvåker brudd på barnerettighetene, med spesielt fokus på sårbare grupper barn. Redd Barna har fokus på lovgivning, styrking av kompetanse og tverrfaglig samarbeid i det kommunale og statlige tjenestetilbudet.

Gjennom vårt arbeid for å styrke barns rett til beskyttelse mot vold og seksuelle overgrep ser vi at det er et stort behov for å bedre koordinering av spesialisttjenester, ordinære tjenester og politiet. God koordinering av ulike tjenester for barn og unge er en forutsetning for å lykkes med å avdekke overgrep i nære relasjoner og via internett, for å sikre gode rapporteringsrutiner, for å sikre beskyttelse mot nye overgrep samt behandlingen av utsatte barn. Likeledes mener Redd Barna at ivaretagelse av flyktningbarns ulike rettigheter til opplæring, god omsorg og eventuell behandling forutsetter målrettet samhandling på tvers av tjenester til barn og unge.

Redd Barna er glade for at det fokuseres på tidlig innsats overfor barn og familier, dette er av stor betydning for å gi barn og unge stabile og trygge rammer for utvikling og vekst. Det er et uttalt mål at barn og unge skal få helhetlig og koordinert hjelp til rett tid. Helsetilsynets rapport¹ avdekker at i to tredjedeler av kommunene er det en alvorlig risiko for at barn ikke fanges opp i tide. Det pekes blant annet, på at det meldes for sent fra til barnevernet om bekymring, at forståelsen av taushetspliktreglene hindrer samarbeid og at

¹ Utsatte barn og unge – behov for bedre samarbeid. (Rapport fra Helsetilsynet 5/2009)

tjenestene ikke har kunnskap om hverandre. Til tross for enighet etater i mellom om å samarbeide, blir ikke dette fulgt opp i praksis. Redd Barna er derfor positive til at utvalget via sitt mandat går inn for å sikre mer forpliktende samarbeid mellom kommunale og statlige tjenester.

Redd Barna tar utgangspunkt i behovet for at tjenester for utsatte barn må koordineres bedre innenfor de eksisterende rammene. Vi støtter utvalgets vurdering av at det ikke er behov for å fremme en bestemt organisatorisk løsning gjennom å etablere nye systemer. Samtidig er vi glade for at utvalget reiser spørsmål om dagens kommunestruktur er den beste rammen for å levere høyt kvalifiserte tjenester. Redd Barna støtter utvalgets bekymring for utfordringer i samhandling mellom ulike forvaltningsnivåer, og vi er glade for at utvalget har tatt for seg en rekke tiltak for å avhjelpe koordinerings- og samhandlingsproblemer. Vi støtter utvalgets vurdering av at manglende samarbeid skyldes ulikheter i de forvaltningsmessige systemene, forhandlingsmuligheter mellom tjenestene og adgang til å klage.

Redd Barna etterlyser generelt et sterkere rettighetsperspektiv i utvalgets arbeid. Konsekvensene av manglende samordning av tjenester overfor barn og unge kan i mange tilfeller innebære brudd på grunnleggende barnerettigheter nedfelt i FNs barnekonvensjon. Konvensjonen er inkorporert i norsk lov og går foran internrettslige regler. Redd Barna er imidlertid glade for at utvalget vurderer barnevernloven i et rettighetsperspektiv og støtter utvalgets forslag på dette området.

Utvalget har ikke tatt opp de særlige utfordringene som knytter seg til barn og foreldre med minoritetsbakgrunn. Barneombudet tok opp dette perspektivet i sitt innspill til utvalget, med et særlig fokus på tolketjenester og spørsmålet om barn er sikret lik tilgang til tjenester uavhengig av kultur og bakgrunn. Redd Barna savner et slikt perspektiv fordi vi mener det er helt nødvendig at tjenestene har nødvendig kompetanse i forhold til disse spørsmålene i sitt arbeid med barn og familier med minoritetsbakgrunn. Redd barna savner videre et sterkere fokus på barn som pårørende til foreldre med rus og psykiske problemer. Denne gruppen barn har en lovfestet rett til oppfølging i helsepersonell loven.

Redd Barna er opptatt av å sikre den tverrfaglige kompetansen i arbeidet med utsatte barn allerede i utdanningene. Vi understreket i høringen til NOU 2009:8 Kompetanseutvikling i barnevernet at det er viktig at studentene får kjennskap til andre rettsområder og grunnlag for samarbeidskompetanse. Vi mener grunnutdanning og etterutdanning vil bidra til å styrke koordineringen og samordningen av tjenestene i forhold til utsatte barn. Redd Barna ber departementet om, i tillegg til å vurdere dette i forhold til barnevernutdanningen, også å vurdere innholdet i andre relevante utdanninger med sikte på å bedre samhandling mellom tjenester.

Utvikling av ny teknologi innebærer også krav til nytenkning i forhold til samarbeid og koordinering av tjenester på tvers av kommunale og regionale grenser. Utsatte barn kan søke seg til personer og nettverk utenfor eget nærmiljø. Det kan innebære at tjenester må koordineres på tvers av geografiske skiller, for eksempel i saker der en overgriper har hatt kontakt med barn fra ulike deler av landet. Det betyr at både politiet og hjelpeapparatet må samarbeide på tvers av kommunale og regionale grenser.

Forebyggende arbeid

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

Helsestasjonene er den offentlige instansen som først kommer i kontakt med barn og familier etter at barnet er født og som har kontakt med familien over tid. De har en unik mulighet til å avdekke omsorgssvikt og andre problemer tidlig. Skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom har en viktig rolle i det generelle forebyggingsarbeidet. Redd Barna er positive til at utvalget foreslår at helsesøstre skal få henvise direkte til det psykiske helsevernet for barn og unge.

Mange helsesøstre har lang erfaring og solid kompetanse til å avdekke, men mye kan gjøres for at flere skal få dette. I utdanningen bør det i større grad fokuseres på omsorgssvikt og mishandling og avdekking og oppfølging av dette. Kommunene må i større grad satse på å bedre samarbeidsrutiner og utvikling av tillit mellom sentrale aktører som kan sikre barn bedre beskyttelse. I dette arbeidet er helsestasjonene avgjørende.

Barnehage

Barnehager er et tilbud og en rett for alle barn og benyttes av et stort flertall. Dette gjør barnehagen til en viktig forebyggingsarena, men også til en god utkikkspost. Redd Barna mener at det er mulig å gjennomføre enkle tiltak som kan bidra til å avdekke omsorgssvikt og vold mot barn. Det kan være avgjørende for om et barn får hjelp at de ansatte i barnehagen kjenner til hvordan en sak meldes til barnevernet. Vi er likevel kjent med at det råder usikkerhet blant de ansatte når det gjelder dette.

Redd Barna har utviklet et enkelt verktøy beregnet på barnehager og skoler for å rette de ansattes oppmerksomhet mot utsatte og sårbare barn. Materiellet kan også benyttes av helsestasjoner, tannlegekontorer og andre instanser som arbeider med barn. Det er utarbeidet som en enkel workshop som personalet kan gjennomføre på egenhånd, og som fokuserer på betydningen av å ha oppmerksomheten rettet mot at barn kan leve under vanskelige forhold og å melde fra til rett instans ved bekymring for barn. Redd Barna har også utviklet en opplæringsguide for kommunene som skal hjelpe ansatte med å forstå det ansvaret de har for å hjelpe barn i utsatte livssituasjoner og bidra til bedre samarbeid internt i kommunen.

Skole

Skolen har en viktig rolle og et ansvar for å sikre at barn får den hjelpen de trenger. Skolen må samarbeide nært med andre tjenester. Redd Barna er spesielt opptatt av at skolens ansatte har kompetanse når det gjelder å avdekke vold og ulike former for overgrep og omsorgssvikt mot barn. Lærere må ha kunnskap, mot og trygghet til å handle på vegne av barna. Skolen må også ha kunnskap om barns sosiale liv på Internett og om at barn kan være utsatt for overgrep på nettet. Kunnskap om dette må inngå i utdanningen, og rutiner for å varsle må sikres. Redd Barna mener at også skoler kan ha god nytte av å bruke workshopmaterialet vi har laget for skoler og barnehager. Vi har også utarbeidet en egen webside med lærerressurser om nettvett. <http://nettvett.reddbarna.no>

Barnevernet

Redd Barna er opptatt av at barnevernet skal styrke sitt omdømme som hjelper og bidragsyter i forebyggende arbeid, slik at flere oppsøker hjelp tidlig.

Vi er også opptatt av at barnevernet skal forebygge nettrelaterte overgrep. En undersøkelse² av ansatte i barnevernet viser at mange er usikre på eget ansvar for å beskytte barn mot risikabel atferd på nettet, noe som til dels skyldes manglende instruks på tjenestestedet og at ansatte i barnevernet mente at andre yrkesgrupper og/eller foreldrene hadde ansvar for å forebygge overgrep. Redd Barna mener at økt oppmerksomhet på barns nettatferd vil forhindre at barn utsettes for overgrep.

Barn som pårørende

Helsepersonell har plikt til å ivareta barn med foreldre som er rusavhengige eller psykisk syke. Dette ansvaret er nylig vedtatt i helsepersonelloven og pålegger denne sektoren et nytt og særskilt ansvar for barn som pårørende. Forutsatt at dette arbeidet følges opp etter intensjonen innebærer dette en styrking av arbeidet overfor barn som er utsatt. Helsepersonell har nå en mer sentral rolle overfor utsatte barn, også i forhold til å avdekke og melde fra om bekymring for barns omsorgssituasjon. Redd Barna understreker at denne rollen neppe kan ivaretas tilfredsstillende uten å øke ressurser til og kompetansen om barn som pårørende.

Havarikommisjon

Redd Barna ser behov for en modell ved barnedrap som kan kartlegge bakgrunnen og sikre informasjon med sikte på forebygging. Det grunnleggende spørsmålet i en slik gjennomgang vil være om det er et systemhvari rundt barnet, f. eks. på grunn av manglende samordning av tjenester. En havarikommisjons gjennomgang i barnedrapssaker vil rette seg mot det offentlige og andre instansers innsats og koordinering av tjenester rundt det aktuelle barnet og familien. Havarikommisjonen vil på bakgrunn av gjennomgangen kunne utarbeide rapport der det fokuseres på hvilke forhold som bør vurderes rettet på for å forebygge barnedrap. Havarikommisjonen bør kunne dele sine funn i enkeltsaker med de berørte instansene. På bakgrunn av funn i flere saker vil kommisjonen på mer generelt grunnlag kunne komme med anbefalinger til konkrete forbedringer.

Oppfølging av kritikk fra FNs barnekomité

Redd Barna ledet i 2009 arbeidet med den supplerende rapporteringen til FNs barnekomité. I rapporteringen vektla vi funnene fra Helsetilsynets rapport 5/2009 Utsatte barn og unge – behov for bedre samarbeid. Denne rapporten har også vært vesentlig i utvalgets arbeid. Da barnekomiteen i januar d.å. kom med sine avsluttende merknader til den norske staten ble Helsetilsynets funn fulgt opp og komiteen uttrykte generell bekymring for ulikheter og manglende koordineringen av tjenestene til barn i Norge. Komiteen er bekymret for at kommunestrukturen i Norge medfører store ulikheter i forhold til implementeringen av barns rettigheter generelt og overfor utsatte barn spesielt og uttaler:

Komiteen erkjenner at det kommunale selvstyret i Norge har stor verdi, men den er betenkt over at arbeidet for å få til en bedre samordning mellom staten og kommunene, mellom kommunene innbyrdes og internt i kommunene ikke har vist seg effektivt, og at tjenestetilbudet, tilgangen til tjenestene og samordningen av de ulike tjenestene, samt

² Er det mitt ansvar? Barnevernets utfordringer i å møte overgrep på internett, Silje Berggrav

evnen til å tilpasse seg nye utfordringer, derfor ikke er garantert på sammenlignbart vis over hele landet. Komiteen merker seg med bekymring at det er stor variasjon i kommunenes implementering av barns rettigheter i tjenestene, både med hensyn til omfanget av slike tjenester og innenfor hvilke rammer de ytes. Komiteen er også bekymret for at mangelen på samordning skal føre til at utsatte grupper av barn, hvis rettigheter har en tendens til å bli neglisjert, blir offer for mangler i implementeringen av deres rettigheter.

Barnekomiteen anbefaler bl.a. som et særlig viktig tiltak at Norge "... styrker bruken av sine tilsynsmekanismer for å påse at alle tjenesteleverandører retter seg etter de vedtatte forskrifter og rammer, og at den sørger for at systemet av samordnende tjenester på alle nivåer tar særlig hensyn til barn som har behov for spesiell bistand for å kunne nyte sine rettigheter fullt ut" (CRC/C/NOR/CO/4 pkt. 10).

Det er gjort endringer for å samordne tilsyn ved at tilsynsmyndigheten for barnevernet nå er overført til Helsetilsynet. Redd Barna mener imidlertid at det er et problem at tilsynene i stor grad er sektorinndelt. I den videre oppfølgingen av utvalgets arbeid ber Redd Barna om at merknadene fra FNs barnekomité om et styrket tilsyn følges opp.

Urettferdige ulikheter; kommunale forskjeller i tjenestetilbudet

Redd Barna viser til utvalgets problematisering av kommunes forutsetninger for å levere godt kvalifiserte og godt koordinerte tjenester. Vi støtter utvalgets bekymring for at det er en utfordring for mange små kommuner å utvikle større fagmiljøer. Vi ser derfor svært positivt på at f. eks. barnevernstjenesten i små kommuner lager avtaler med nabokommuner, slik at det bygges opp sterkere fagmiljøer.

Vi er glade for at utvalget tydeliggjør kriterier for god sektorovergripende ledelse, slik at kommunen utvikler effektive rutiner på tvers av tjenester. Utvalget peker på suksesskriterier for samordning og Redd Barna mener kommunene i større grad bør forpliktes til å sikre gjennomføringen av disse. Utvalget peker blant annet på betydningen av etablerte rutiner for samarbeid som er formalisert gjennom samarbeidsavtaler, at det er tydelig ledelse og ansvarsfordeling, at det utformes systemer for finansiering og at tjenestene sikres tilstrekkelige ressurser.

Mange av de utsatte barna lever i familier som flytter hyppig mellom bydeler, kommuner eller landsdeler. Dette reiser særlige koordineringsutfordringer mellom tjenester. I arbeidet med å styrke den samordnende innsatsen ber Redd Barna om at departementet særlig fokuserer på dette og ser på forslag til hvordan man kan sikre at barn ikke på grunn av flyttinger enten helt eller delvis faller utenfor hjelpapparatet.

Individuell plan og personlig koordinator

Redd Barna er positive til økt bruk av individuell plan. Det er en fordel at samarbeidet rundt barnet formaliseres. Tilbakemeldinger fra brukere tyder på at individuell plan sees på som et positivt tiltak for å styrke samordningen av tjenester. Individuell plan er ressurs- og kompetansekrevende og arbeidet må prioriteres av tjenestene.

Individuell plan er nylig lovfestet i barnevernet og det er naturlig at dette videreføres for skole- og barnehagesektoren. Redd Barna understreker at barnet selv også må involveres i prosessen med å etablere en individuell plan. Det er naturlig at barnet tas med i hele

prosessen og at det sikres åpenhet og god kommunikasjon rundt planen fra begynnelsen av. Barnet må gis en reell mulighet til å påvirke innholdet i planen og det bør utarbeides rutiner for å sikre barnets medbestemmelsesrett.

Redd Barna var i forbindelse med innføringen av individuell plan i barnevernet kritisk til kriteriet om *langvarighet* som et vilkår for individuell plan. Vi mener behovet for et koordinert tilbud er avgjørende, uansett om behovet antas å være kortere enn ett år. Det vises til at det er svært vanskelig å anslå varighet i en innledende fase. Varighetskriteriet er overført fra andre rettsområder. I lovgivning rettet mot barn mener vi det må tas særlig hensyn til at god koordinering i en tidlig fase kan være avgjørende, uavhengig av tidsperspektivet.

Redd Barna er positive til at utvalget har sett på mulighetene for å styrke koordinatrollen i arbeidet med individuelle planer. Målsettingen er å sikre at brukeren i realiteten opplever at det er "én dør inn" til tjenestene. Vi støtter forslaget om å lovfeste retten for brukere til å få oppnevnt en personlig koordinator. Koordinatorrollen vil være utfordrende og vil støte på mange av de hindrene for samordning som er beskrevet av utvalget. Det er derfor viktig at denne rollen forankres tydelig, samt sikres med tilstrekkelig kompetanse og ressurser. Det er avgjørende at koordinatorarbeidet organiseres på en slik måte at det er minst mulig personavhengig hvorvidt samordningen lykkes eller ikke.

Styrke kapasitet til psykisk helsearbeid der barna bor

Utvalget peker på at tilbudet om psykisk helsehjelp i varierende grad er utbygd på kommunalt nivå. Dette gjelder både de primærforebyggende tiltakene som retter seg mot alle, i form av helsestasjon og skolehelsetjeneste, og de mer målrettede lavterskeltilbudene rettet mot barn og unge med psykiske vansker. Redd Barna er enig i vurdering av at et styrket kommunalt tilbud innen psykisk helsevern vil øke mulighetene for tidlige tiltak for barn og unge som har behov for det, samt bidra til bedre ettervern. Et styrket tilbud innad i kommunen vil også kunne bedre samhandlingen på dette forvaltningsnivået.

Vi støtter derfor utvalgets forslag om å styrke kapasiteten i førstelinjen, slik at barn får oppfølging der de bor, og at barn som har behov for det får målrettede lavterskeltilbud. For å sikre et lavterskeltilbud er det en forutsetning at de juridiske og økonomiske rammene er på plass. Redd Barna støtter forslaget om å lovfeste kommunenes ansvar for psykisk helsearbeid og en handlingsplan for dette arbeidet finansiert ved øremerkede midler. Redd Barna presiserer at de øremerkede midlene må forbeholdes barn og unge, og ikke det generelle arbeidet for å styrke psykologtjenesten i kommunen. I handlingsplanen bør det også åpnes for å prioritere spesielt utsatte grupper av barn.

Tidlig innsats (kartlegging)

Det er et mål at barns behov for hjelp avdekkes så tidlig som mulig. Kartlegging/tidlig identifisering av barn (og familier) med risikofaktorer, med sikte på tidlig oppfølging fra et samlet hjelpeapparat kan være av stor betydning for de barna som trenger hjelp. Det er lettere og billigere å forebygge skader på et tidlig stadium enn å reparere dem, og det knytter seg usikkerhet til i hvilken grad hjelp som settes inn sent faktisk er virksom og om barnet/ungdommen og familien virkelig har utbytte av den.

Redd Barna er imidlertid usikre på om utvalgets forslag til kartlegging er det beste virkemidlet. Det er en svært komplisert oppgave å utføre kartlegging på en faglig

forsvarlig måte. Emosjonell og annen omsorgssvikt vil være svært vanskelig å avdekke ved hjelp av et kartleggingsverktøy. Vedvarende emosjonell omsorgssvikt er like skadelig for et barn som å bli utsatt for vold eller overgrep. Forhold i barns liv som er kontekstuelle og relasjonelle vil det alltid være svært vanskelig å kartlegge.

Dersom kartlegging likevel skal iverksettes forutsetter det klare målsetninger som brukerne (de som utfører testen) forstår, og oppfølgingen må være en forpliktelse for hjelpeapparatet i den enkelte kommune. Dersom en ordning med bruk av et kartleggingsverktøy blir implementert, bør det vurderes å la opplæring i bruken av dette inngå i utdanningen av både lærere, førskolelærere og helsesøstre. Noen barnehager har ingen utdannede pedagoger og for disse barnehagene bør det utarbeides retningslinjer for hvem som da skal forestå kartleggingen.

Koordinering av døgnbasert hjelp fra barneverntjenesten og det psykiske helsevernet

Mange barn og unge vil ha behov for hjelp fra både barneverntjenesten og psykisk helsevern. Det kan være vanskelig å definere klart hva som er barnets behov, hvilken hjelp barnet har behov for og ulike profesjoner kan stå mot hverandre i denne vurderingen. Der det er behov for et døgnbasert tilbud beskriver utvalget utfordringer knyttet til ulikheter i de forvaltningsmessige systemene, forhandlingsmuligheter mellom tjenestene og adgang til å klage. Utvalget peker også på at tilgjengeligheten til døgnbasert hjelp innenfor psykiatrien er et problem for barn med behov for oppfølging både fra barnevernet og psykiatrien, og at det for denne gruppen er kartlagt et underforbruk. Redd Barna er positive til at utvalget foreslår en rekke forpliktende tiltak for å sikre bedre samarbeid mellom barnevernet og psykiatrien. Vi er opptatt av at barrierene mellom disse tjenestene bygges ned slik at den nødvendige hjelpen gjøres tilgjengelig for barn med behov for oppfølging fra begge tjenestene. Vi støtter utvalgets fire typer av strukturelle endringer for å bedre tilgangen til døgnbasert hjelp for barn og unge innen det psykiske helsevernet

Lovfesting regionalt samarbeid

Dagens regionale avtaler om samarbeid mellom helseforetak og statlig regionalt barnevern er mangelfulle. De regionale helseforetakene er f. eks. ikke forpliktet til å samarbeide med statlig regional barnevernmyndighet. Vi støtter utvalgets forslag om å ta inn en lovbestemmelse i spesialisthelsetjenesteloven som pålegger de regionale helseforetakene å samarbeide med statlig regional barnevernmyndighet. Dette vil kunne bidra til en bedre koordinering fordi drøftinger da vil foregå på det samme nivået i forvaltningsapparatet og man unngår utfordringene knyttet til samhandling mellom ulike forvaltningsnivå.

Lovfesting av sektorovergripende plasseringer

Vi deler utvalgets bekymring for at selv om barnet har behov for psykiatrisk behandling i institusjon, har ikke det statlige barnevernet myndighet til å sørge for innleggelse i det psykiske helsevernet. Slik plass skal kunne fremskaffes gjennom den ordinære innsøknings- og henvisningsordning innen spesialisthelsetjenesten. En begrensende faktor er asylsuvereniteten, som svekker fleksibilitet mellom de ulike tjenestene når det gjelder de barna som har den mest sammensatte og alvorlige problematikken. Vi støtter derfor utvalgets forslag om lovendringer som pålegger de regionale helseforetakene å ta i mot barn og unge i det psykiske helsevernet der vedtak om plassering er truffet med hjemmel i barnevernloven. Vi støtter utvalgets forslag om at Fylkesnemnda gis mulighet til å bestemme en slik plassering forutsatt at det sikres at nemnda i slike saker har med et

fagkyndig medlem som er spesialist i barne- og ungdomspsykiatri. Vi ser de prinsipielle rettssikkerhetsspørsmålene som reises i utvalgets dissens. Redd Barna mener at det må foretas en grundigere gjennomgang av disse spørsmålene i det videre arbeidet.

Koordinering av akutte situasjoner

Redd Barna deler bekymringen for at mange helseforetak organiserer akutte tjenester til barn under 13 år i tilknytning til hjemmet, uten å tilby institusjonsplass. Utvalgets forslag om å lovfeste at et døgnbasert tilbud skal være tilgjengelig uavhengig av alder er i overensstemmelse med barnekonvensjonen artikkel 2 som setter forbud mot diskriminering på grunnlag av alder. Redd Barna støtter forslaget.

Innføring av et tvisteløsningsorgan

Der det skal avgjøres hva slags type døgnplass et barn har behov for er det nødvendig å løse uenighet mellom barnevern og psykiatri raskt. Redd Barna mener det er problematisk at dagens klageordninger ikke kan behandle faglig uenighet mellom barnevernstjenesten og psykisk helsevern. Vi støtter derfor forslaget om å etablere et organ som effektivt kan avklare hva slags institusjonsplass barnet skal ha og at barnevernet og psykisk helsevern blir pålagt å fremskaffe egnet plass etter avgjørelse fra tvisteløsningsorganet. Ved utarbeidelsen av saksbehandlingsreglene må det legges vekt på en rask avgjørelse.

Helseforetakene oppretter felles institusjoner

Vi mener i likhet med utvalget at det bør opprettes regionale felles institusjoner med særskilt kompetanse i både barnevern og det psykiske helsevernet, slik at barn både kan få tilrettelagt omsorgstilbud og terapeutisk tilbud i én og samme institusjon. Redd Barna mener dette vil være fordelaktig for de barna som ikke så lett kan plasseres i den ene eller andre kategorien. Et slikt tilbud vil være godt tilpasset virkeligheten for de utsatte barna. Vi har tro på at det kan bidra til bedre samarbeid mellom de to tjenesteområdene.

Barnevernloven som rettighetslov

Redd Barna mener rettighetsfesting i barnevernlovgivningen er et naturlig steg videre i synet på barn som selvstendige rettssubjekter og det vil være et viktig signal om at barnevernet arbeider for å sikre barnets rettigheter. En slik løsning er i overensstemmelse med barnekonvensjonen artikkel 3 nr 2 og artikkel 19, og rettighetsfestingen vil innebære en synliggjøring av disse rettighetene. Rettighetsfesting vil være et virkemiddel i forhold til å utjevne regionale forskjeller. Lovfesting av barns rett til barneverntjenester fremheves som et nødvendig tiltak av Karl Harald Søvig i rapporten om utfordringer i møtet mellom FNs barnekonvensjon og norsk rett³.

Redd Barna er positive til at Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet nå er i ferd med å foreta en bredere vurdering av om barnevernloven bør bli en rettighetslov, og hvordan dette eventuelt skal reguleres i loven. Vi har valgt å redegjøre kort for vårt syn i denne omgang og ser fram til å kommentere departementets vurdering av dette spørsmålet nærmere.

³ Barnets rettigheter på barnets premisser – utfordringer i møtet mellom FNs barnekonvensjon og norsk rett. Av Karl Harald Søvig. En utredning på oppdrag fra Barne- og likestillingsdepartementet, Bergen 2009. s.110

Taushetsplikten

Redd Barna støtter utvalgets anbefaling om en samlet gjennomgang av rettsoppfatninger og praksis når det gjelder taushetsplikt og opplysningsplikt i de ulike fagmiljøene som arbeider med barn og unge. Redd Barna mener det er et særlig behov for å rydde opp i forståelsen av taushetsplikten opp mot meldeplikten til barnevernet. Melding til barnevernet er pålagt i tilfeller der det er mistanke om at barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt. Dette er svært alvorlige bekymringer og det er derfor helt avgjørende å sikre en felles forståelse av ansvaret for å melde fra om bekymring for et barn, både mellom ulike sektorer og innad i samme tjeneste.

Enklere prosedyrer for henvisning til det psykiske helsevernet for barn og unge

Redd Barna støtter forslaget om at PP-tjenesten, psykologer og helsesøstre får henvisningsrett til det psykiske helsevernet for barn og unge.

Barnevernets samarbeid med Justissektoren

Redd Barna støttet i forbindelse med behandlingen av NOU 2008:15. Barn og straff forslagene om å involvere og forplikte barnevernet direkte i forhold til barn som begår kriminelle handlinger. Herunder politiets plikt til å varsle barnevernet der det er aktuelt å varetektsfengsle mindreårige og barnevernets plikt til å møte i fengslingsmøter hvor barn fremstilles. Vi er opptatt av at det må sikres et godt samarbeid mellom barnevernet og justissektoren under varetektsperioden, soningen og ved løslatelse. For de fleste av disse barna vil barnevernet kunne bidra til en vellykket reintegrering og være med å hindre tilbakefall til kriminalitet.

Statistikk og brukerundersøkelser

Det er et tankekors og betegnende at utvalget gjennom sitt arbeid ikke har kunnet fastlegge hvor stort det faktiske behovet for samordning er, fordi det er utilstrekkelig statistikk for antall barn som mottar hjelp fra mer enn én tjeneste. En synliggjøring av hvor mange barn som er berørt er vesentlig for å holde fokus på samordningsutfordringene, både lokalt og fra sentrale myndigheter. Redd Barna mener det er viktig å innhente barns egne synspunkter på den oppfølgingen de får og understreker kommunenes ansvar i medhold av barnekonvensjonens artikkel 12 for å høre barn i saker der de er berørt.

Med vennlig hilsen
Redd Barna

Marianne Borgen
Leder av Norgesprogrammet